

KRÍŽEM KRÁŽEM

Dobré odpadové hospodářství motivuje lépe třídít

| Ing. Milan Havel, Arnika

Ve srovnání s vyspělejšími státy západní Evropy se v České republice stále potýkáme s vysokou produkcí směsného odpadu. Podle statistik každý z nás během jednoho roku vytvoří o sto kilogramů směsného komunálního odpadu, více než obyvatelé Rakouska nebo Německa. Jenže od roku 2024 začne platit zákaz skládkování směsného komunálního odpadu, kterému bude předcházet výrazné zvýšení poplatků za uložení odpadu na skládku. Nezbyde nic jiného, než se pořádně naučit odpady třídít na znovu využitelné suroviny. V mnoha českých obcích už existují promyšlené systémy odpadového hospodářství a míru úspěšnosti se daří dlouhodobě držet na vysoké úrovni.

Ceští zákonodárci přistoupili k zakazu skládkování v reakci na skutečnost, že Česká republika neplní požadavky skládkové směrnice č. 1999/31/EC, podle níž je třeba snížit objem biologicky rozložitelných odpadů na 35 % produkce v roce 1995. Není divu, když ve vyspělých státech západní Evropy začali se snižováním objemu směsného odpadu už v devadesátých letech, zatímco u nás k tomu dosud chyběla jakákoliv motivace.

Ročně u nás vytřídíme přibližně pouze 30 %, přičemž podle průzkumů zbytek obsahuje tolik využitelných surovin, že bychom dokázali zrecyklovat až 70 %. V třídění máme ještě co dohánět. Víme však, že produkci směsného komunálního odpadu snížit lze. Rozborů složení ukazují, že v odpadu domácností se za rok v průměru nachází asi 50 kg bioodpadů, 40 kg papíru (1 celý modrý kontejner), 30 kg plastů (1 až 2 žluté kontejnery), 20 kg skla (kontejner na sklo za rok naplní 5 až 13 osob), 10 kg kovů, 10 kg textilu a 3 kg nápojových kartonů.

Také pro samotné obce je ekonomicky výhodnější, aby podporovaly třídění surovin a vyhnuly se vyšším nákladům za likvidaci odpadu. Česká města postup-

ně zavádějí takové systémy odpadového hospodářství, které jim snižování směsného komunálního odpadu usnadňují.

Mezi konkrétní nástroje patří například provázaný systém plateb za svoz podle množství, dostatek nádob na recyklovaný odpad a jednoduché metody, od podpory domácího nebo komunitního kompostování, snížení produkce bioodpadů z údržby zeleně, až po snížení objemu reklamních materiálů v poštovních schránkách a podpory pití nebalené vody.

Nejnižší objem komunálního odpadu produkují ve Fulneku

Jedním z měst, kde se úspěšně podařilo snížit produkci směsného odpadu na minimum, je Fulnek v Moravskoslezském kraji. Obec se svými 5740 obyvateli leží 30 km jižně od Opavy. Každý v obci ročně vyprodukuje 100 kg směsného odpadu, což je jedna z nejnižších produkcí u měst nad 5000 obyvatel. Navíc se lidem daří recyklovat v průměru 60 % surovin.

V obci se třídí zvlášť papír, plasty, nápojové kartony společně s kovy společně s plasty a směsné sklo. Na území města jsou rozmístěny 1100 litrové nádoby

na bioodpad, dále kontejnery na textil a elektroodpad.

Pro uložení dalšího odpadu slouží sběrný dvůr, který provozují Technické služby města Fulnek. Lidé sem mohou odevzdat objemný odpad, od nábytku, koberec, ledniček, praček, televizorů až po pneumatiky, ale i nebezpečné materiály, jako jsou baterie, akumulátory, lepidla, oleje, ředidla nebo znečištěné obaly. Stojí tam i velkoobjemový kontejner na tvrdé plasty. Za poplatek sem mohou domácnosti uložit také stavební odpad, jehož likvidaci si jinak zajišťují sami. Obyvatelé Fulneku mohou také využít nabídky technických služeb na odvoz objemných odpadů.

Na odvoz směsného komunálního odpadu mají domácnosti na výběr ze tří velikostí popelnic. Mohou si vybrat z nádob o objemu 70, 110 nebo 1100 litrů s tím, že odvoz bude zajištěn jednou týdně, za 2 týdny nebo jednou za 4 týdny. Se zvoleným objemem nádob a frekvencí svozu se pochopitelně pojí také výše poplatku. Právě motivace domácností je podle zástupců města hlavním důvodem nízké produkce směsného odpadu. Koneckonců například za nárůstem sebraného množství papíru a nápojových kartonů stojí soutěž ve sběru těchto komodit na školách.

Nicméně, pouze zavedení nového systému nestačí. Obyvatelé oceňují také otevřenou komunikaci s městem. Vyplácí se také osobní kontakt při uzavírání a úpravě smluv o svozu odpadu.

Nižší produkci v Jeseníku pomáhají slevy za svoz

Město Jeseník se nachází v Olomouckém kraji a žije zde 11 400 obyvatel. Odpadové hospodářství tohoto slezského města dlouhodobě vykazuje velmi dobré výsledky, a proto například opakovaně získává ocenění v soutěžích pořádaných společností EKO-KOM.

Díky tomu, že lidé v Jeseníku do barevných kontejnerů třídí papír, bílé i barevné sklo, plasty, kovy, nápojové kartony společně s plasty, textil a elektroodpady, klesla produkce směsného odpadu pod 150 kg na osobu. Kromě toho lidé recyklují v průměru až 50 % odpadů.

V obci od roku 2014 funguje pochopitelně i plošný svoz bioodpadů. Za tímto účelem město otevřelo vlastní kompostárnu, která je v provozu celoročně kromě zimního období, kdy se bioodpady nesváží. Nebezpečné a objemné odpady je možné odevzdat v jednom ze dvou sběrných dvorů s otevírací dobou 4 dny v týdnu. Tyto odpady se také sváží dvakrát ročně pomocí objemových kontejnerů. Od letošního roku je možné dokonce do speciálních nádob třídít také rostlinné oleje a tuky.

Jeseník provozuje vlastní technické služby, které spravují sběrné dvory, třídící linku, kompostárnu a skládku v Supíkovicích. Sváží odpady nejen z města, ale i z dalších obcí v regionu.

Obyvatelé Jeseníku nemotivuje ke snížení produkce směsného odpadu pouze rozmístění nádob na každém kroku, ale také nastavení poplatků. Lidé totiž dostanou slevu z místního poplatku, pokud si nechají svážet odpady jen jednou za 14 dní.

V Písku najdete sběrná stanoviště na každém kroku

Přibližně třicetitisícové město v Jihočeském kraji patří mezi obce, které své odpadové hospodářství dlouhodobě a koncepčně rozvíjí. Díky tomu lidé ve městě každoročně recyklují a zkompostují přes 60 % svých odpadů. Jeden obyvatel Písku tak v průměru vyprodukoval kolem 140 kg směsného komunálního odpadu. Zajímavé je, že tak dobrých

výsledků obec dosahuje za velmi podprůměrných nákladů.

V Písku se třídí papír, plasty s nápojovými kartony, směsné sklo, bioodpady, textil a elektroodpad. Ve městě je 145 sběrných stanovišť na separovaný odpad, 12 kontejnerů na textil a 12 na elektroodpad. Bioodpad mohou lidé odevzdávat do 2000 nádob o objemu 240 litrů.

Česká města postupně zavádějí takové systémy odpadového hospodářství, které jim snižování SKO usnadňují. <<

Další odpady lze odvézt na sedm sběrných dvorů. Konkrétně se jedná o starý nábytek, dřevo, koberce, PVC, staré oděvy, hadry, domácí spotřebiče a veškeré druhotné suroviny. Dále sem patří nebezpečné odpady, jako jsou olejové filtry, oleje, textilie znečištěné škodlivinami, brzdové kapaliny, odpad s obsahem rtuti či jiné zářivky a výbojky, barvy, laky, staré léky a galvanické články. Nesmíme zapomenout ani na sběr pneumatik nebo stavebních odpadů. Tři sběrné dvory mají otevřeno sedm dní v týdnu, dva jsou v provozu čtyři dny a dva v sobotu.

Město Písek provozuje vlastní městské služby, které zajišťují svoz komunálního a vytríděného odpadu, spravují sběrné dvory a kompostárnu. Kromě toho pečují o městskou zeleň a poskytují řadu dalších služeb. Obec má také vlastní skládku a společně s městem Strakonice otevřelo třídící linku pro plasty a papír.

Pytlový svoz ve Starém Hradišti

Obec se nachází v těsném sousedství Pardubic a její území se dělí na tři část

ti – Staré Hradiště, Brozany a Hradiště na Písku, ve kterých žije přibližně 1800 obyvatel. Dobře nastavené odpadové hospodářství není doménou jen větších měst. Naopak na ukázce Starého Hradiště je velmi dobře vidět, že na velikosti obce nezáleží. Úroveň recyklace zde totiž dlouhodobě stoupá a pohybuje se kolem 60%.

V obci je zaveden pytlový svoz dům od domu. Pytle s papírem, plasty, nápojovými kartony a kovy se sváží 14krát za rok. Pouze sklo se sbírá do kontejnerů. Vedle toho jsou v obci také kontejnery na textil a menší elektroodpad. Konkrétně baterie, cartridge a tonery mohou lidé odevzdat také na obecním úřadě. Odvoz velkých elektrospotřebičů od domu si mohou domácnosti domluvit přímo s obcí. Objemné a stavební odpady je pak možné odevzdat ve sběrném dvoře ve vedlejších Dražkovicích.

Také sběr bioodpadu je v obci postupně rozšiřován. Domácnosti si buď mohou za poplatek objednat nádobu s odvozem od domu, nebo mohou bioodpad zdarma odevzdat na jednom z dvou sběrných míst, která jsou otevřena od dubna do listopadu dva dny v týdnu. Město pak materiál odváží samo na kompostárnu. Větve se předávají soukromým firmám k dalšímu zpracování. Nicméně, obec pořídila pro drcení větví štěpařovač a špalíčkovač a v budoucnu počítá s využitím dřeva na palivo.

Směsný komunální odpad se sváží jednou za 14 dní. Cena za svoz činí 10 korun za 1 litr odpadu, přičemž k dispozici jsou tři velikosti popelnic – 80, 120 a 240 litrů. Díky tomu, jak množství vytríděných odpadů roste, velikost popelnic v domácnostech a tím pádem i náklady klesají. Pokud se někdo náhodou potřebuje zbavit dodatečného objemu, může si koupit pytel na odpad. Poptávka po nich je však malá.

Manuál radí, jak nakládat s odpady

Příkladů dobré praxe se najde mnohem více. O dalších pojednává manuál pro obce s názvem Odpadové hospodářství obcí od spolku Arnika, který jej vydává zdarma ke stažení na svém webu www.arnika.org/odpady. Příručka rozebírá současné a budoucí požadavky na nakládání s odpady, funkční motivační systémy pro obyvatele obcí, tipy pro předcházení vzniku odpadů a také příklady z praxe, jak se postupy osvědčily. □

